Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 29 (83) Серада, 29-га Ліпня 1925 г. м. Вільня. Год II.

ГРАМАДЗКІ ГОЛАС

Выходзіць адзін раз у тыдзень. Цана нумару 15 грошай.

Надпісная цана на 1 месяц 80 гр.
" " " 3 " 2 зл. 40 гр.
За граніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka, 1 „Hotel Sokołowskiego” pokój № 26. Рэдакцыя адчынена ад 10—2 гадз. Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. удзень, апрача сьвятаў.

Актуальнае пытаньне.

„Аб'яднаная Беларусь пад уладай сялян і работнікаў“ — гэткі лёзунг выкінуў, ад імя сваей групы, старшыня новаўтворанай беларускай „Сялянска-Работніцкай Грамады“ — п. Тарашкевіч.

Трэба зазначыць, што выкідаючы гэты лёзунг, п. Тарашкевіч меў пэўную рацыю: кожны шчыры беларус лятуціць і носіць у сабе думку — аб „аб'яднанай Беларусі“.

Праўдзівы патрыёт-беларус ніколі не пагодзіцца з „рыскімі“ граніцамі, падзяліўшымі жывое цела Беларусі на дзьве часткі.

Ніколі не згаджаліся з гэтым і мы — прадстаўнікі беларускага полёнафільскага і актыўна-антыбальшавіцкага кірунку. Быў, нават, час, калі шмат хто з нас сядзеў у польскіх вастрогах толькі за тое, што хацеў сваімі слабымі сіламі зьдзейсьніць гэту ідэю. Гэта быў час мядовага месяца ў адносінах Польшчы да бальшавікоў. Тады ў Рызе рабілася „вівісэкцыя“ над Беларусьсю, а беларускія патрыёты альбо гінулі ў лясох у партызанскай барацьбе з бальшавікамі, а часам, за змаганьне з бальшавікамі і за ідэю аб'яднаньня Беларусі ў лучнасьці з Польшчай, траплялі ў вастрогі і за дрот. У той час была арыштавана, нават, і частка польскай крэсовай (закардоннай) інтэлігэнцыі, якая не магла забыць аб тэй зямельцы, на якой яна радзілася і з якой моцна зжылася.

Ад тэй пары мала вады ўцякло, але часы вельмі зьмяніліся...

Ізноў у Польшчы выкінуты лёзунг аб'яднанае Беларусі.

Але лёзунг гэты у той форме, у якой яго выкінула „Сялянска-Работніцкая Грамада“ — зусім не знаходзіць водгуку ў нашых сэрцах. Чуецца ў ім фальш і штучнасьць, а ня любоў да Бацькаўшчыны.

Аб якой, наагул, нацыянальнай ідэі можа гаварыць „без пяці мінут“ комуністычная — *інтэрнацыянальная* група п. Тарашкевіча?.. група—ў якой над усім дамініруе мамэнт социяльны!? Зразумела, што за плячыма ўсіх камуністычных і камунізуючых групаў і партыяў заўсёды стаіць Комінтэрн. А дзе ёсьць Комінтэрн— там ня можа быць мейсца ніякай нацыянальнай ідэялёгіі. Усе мы добра ведаем, што зрабілі з гэтым пекным лёзунгам бальшавікі; добра ведаем як яны запаганілі самую ідэю—аб'яднаньня Беларусі. Амаль ня ў кожным нумары „Савецкай Беларусі“, „Młota” і „Звязды“, бальшавікі вельмі спрытна карыстаюцца гэтым *нацыянальным* лёзунгам для сваіх, выключна *інтэрнацыянальных*, мэтаў. Бальшавікі добра ведаюць, што беларускі адраджэнскі рух з кожным днём расьце, мацнее і ахапляе ўсё шырэйшыя масы сялянства і інтэлігэнцыі.

Раней, у 1918 — 1919 гадох, яны хацелі гэты рух зусім задавіць,—але, пасьля няўдалых спробаў, адкінулі гэтыя мэтоды. Цяпер яны пакладаюць усе высілкі на тое, каб *скіраваць гэты рух на карысны для іх, бальшавікоў, шлях.* Яны зразумелі, што з беларускім нацыянальным рухам трэба лічыцца як з фактам.

Нажаль, у нас тут, надзіва блізарукія польскія партыі, ці упарта зусім ня хочуць бачыць гэтага руху, ці рашуча з ім змагаюцца.

Але, як не задушылі беларускай нацыянальнай ідэі ні арэшты, ні высяленьні, ні тэрор „чрэзвычаек“ бальшавіцкіх, так не дапяць і польскім партыям ультра-нацыяналістычнага кірунку — дэнацыяналізацыі беларускага народу ў межах Польшчы. Прымусовая, чужая школа (замест роднай матчынай) асадніцтва чужацкіх элемэнтаў на—з прадвеку—беларускіх землях, — ня толькі не паўлічваюць „польскасьці“ на „крэсах“, а, нават, даюць аружжа ў рукі розных штучных „Сялянска-Работніцкіх Грамадаў“.

Трэба зазначыць, што Польшча мае ў сучасны мамэнт, у параўнаньні з Савецкай Расеяй, далёка вялікшыя козыры. Гэтымі казырамі ёсьць ненавісьць беларускага Народу да бальшавіцка-камісарскай міжнароднай банды; гэтымі козырамі ёсьць агіда і ненавісьць беларускага сялянства да комуны, да непасільных падаткаў, рэквізіцыяў, разьвёрстак і г. п; гэтымі козырамі ёсьць скрытая, але бяз конца магутная ненавісьць беларускай інтэлігэнцыі да маскоўскіх камісараў і да „чэка“ за саромнае рабства, за зьдзекі, за тое, што амаль ня кожная сямья страціла лепшых сваіх сябраў, замучаных у бальшавіцкіх засьценках; гэтымі казырамі ёсьць імкненьні беларускага народу да вызваленьня з пад праклятага і агіднага ярма і жаданьне помсты за паруганыя народныя сьвятыні, разьбітыя падставы сямьі, калецтва моладзі, за паруганую сьвятую Веру бацькоў. Усё гэта ніколі не даруецца бальшавіком!

І прыдзе, вялікая, радасная для нас, і страшная для „іх“, гадзіна, калі сьвятая, нявінная кроў нашых братоў, аддаўшых жыцьцё сваё за Бацькаўшчыну, прывядзе да вызваленьня з пад ярма грандзіознай банды міжнародных праступнікаў.

Надыходзіць апошняя гадзіна! Ня гледзячы на ўсе хітрасьці, лоўкасьць і палітычны спрыт бальшавікоў, ужо зьявіліся першыя грозныя сымптомы страшнага народнага гневу. Па ўсей тэрыторыі Радавай Беларусі ўспыхіваюць ужо то там, то тут паўстаньні сялян; па ўсіх кутках сяляне бьюць камісараў, чэкістаў, селькораў і г. п.

Наагул, савецкая улада на Беларусі перажывае надта востры мамэнт.

Здавалася-б, што Польшча павінна была-б выкарыстаць гэты мамэнт, перагледзіць і рашуча зьмяніць сваю тактыку ў адносінах да беларускага народу і, апанаваўшы сытуацыю, скіраваць беларускі адраджэнскі рух *на карысны дзеля Дзяржавы шлях.* Але, замест гэтага, у нас па даўнейшаму, робяцца спробы дэнацыяналізацыі беларусаў. Спробы гэтыя, апрача вялікай шкоды для Дзяржавы, нічога добрага не дадуць. Гэткая няўдалая палітыка толькі спрыяе тварэньню розных „Грамадаў“, якія пхаюць тутэйшых беларусаў пад „ўладу сялян і работнікаў“. А на тым баку граніцы беларусы бьюць гэтую „уладу“, нецярпліва чакаючы дапамогі з... Заходу!

Пакуль што, як гэта ні прыкра, прыходзіцца сьцьвердзіць, што наш лёзунг—лёзунг аб'яднанай Беларусі ў лучнасьці с Польшчай, — сярод польскага грамадзянства — *не актуальны.*

А што будзе, калі лёзунг п. Тарашкевіча — „аб'яднанай Беларусі ў лучнасьці з Маскоўшчынай“, акажацца актуальным сярод беларускага крэсавага сялянства?

Палітычны агляд.

У апошні час ня здарылася ў сусьветным палітычным жыцьці ніякіх важнейшых падзеяў. Сярод другарадных палітычных здарэньняў трэба ад'значыць конфлікт паміж Ватыканам і Чэха-Славакіяй. Прычынай гэтага конфлікту быў гэткі малаважны факт: дзень памяці Яна Гуса, 6 ліпня, сёлета сьвяткаваўся болей урачыста, чымсь раней. У ўрачыстасьцях афіцыяльна прынялі ўчасьце прэзыдэнт рэспублікі Масарык, прэмьер міністраў і іншыя сябры ўраду. На доме прэзыдэнта рэспублікі і міністэрства загранічных справаў былі вывешаны гусіцкія сьцягі. А трэба адзначыць, што закон аб сьвяточных днях у Чэха-Славакіі, які зьяўляецца рэзультатам компроміса між партыямі ўрадовай коаліцыі, у якую ўваходзяць і каталікі, не прызнае дзень Яна Гуса нацыянальным сьвятам. Дзеля гэтага, у гэткім урачыстым сьвяткаваньні дня 6 ліпня, каталікі пабачылі няроўныя адносіны ўраду

да рэлігіяў і палічылі сябе абражанымі ў сваім рэлігійным пачуцьці. Папскі прадстаўнік, дзеля пратэсту, выехаў з Чэха-Славакіі і паехаў у Рым. У Чэха-Славакіі пачалася спрэчка ў прэсе, а таксама й сярод партыяў. Пратэстанты і сац.-дэмакраты выступілі не абарону ўраду і прэзыдэнта, а каталікі перайшлі на бок Ватыкана. Конфлікт пагражае разрывам дыплёматычных зносінаў між Ватыканам і Чэха-Славакіяй і амаль што ня выклікаў міністэрскага крызісу. Гэты конфлікт небясьпечны праз тое, што Чэха-Славакія складаецца з дзьвёх галоўных складовых частак — пратэстанцкай Чэхіі і каталіцкай Славакіі, ятчэ не пасьпеўшых зусім зьліцца з сабой. Гэта здарэньне, калі толькі ня ўдасца яго хутка ліквідаваць, можа яшчэ больш павялічыць няпрыязьнь між чэхамі і славакамі.

Зусім інакшае зьявішча мы бачым, у той самы час, у Юга-Славакіі: там дайшлі да поўнай згоды між харватамі і сэрбамі, якія ў працягу 7-ёх гадоў змагаліся з сабой. Гэта ёсьць заслуга старага сэрбскага прэмьера Пашыча, які, амаль што бязупынна, быў на сваім становішчы каля 30 гадоў. Паразуменьне між харватамі і сэрбамі стала магчыма пасьля таго, як першыя выйшлі спад уплыву Масквы. Пасьля паразуменьня, ранейшы кабінэт Пашыча, складаўшыйся з радыкалаў, падаўся ў адстаўку і быў сарганізаваны новы кабінэт, у склад якога ўвайшло 4-х міністраў ад харватаў, а іншыя ад партыі Пашыча. Прэмьерам застаўся ізноў Пашыч. Новы ўрад мае ў Скупшчыне гэткую большасьць: радыкалаў 142 і харватаў 67 — усяго 209 галасоў. Апазіцыя мае 106 галасоў. Усе дэпутацкія мандаты харватаў зацьверджаны; выпушчаны на волю з вастрога павадыр харватаў Радзіч, якога колькі разоў судзілі за абразу караля, дзяржаўную здраду і паразуменьне з бальшавікамі. Цяпер, калі ў Югаславіі ўсё супакоілася, трэба спадзявацца ўзмацаваньня яе ўнутранай і вонкавай магутнасьці.

У Нямеччыне трэба адзначыць два гэткіх важных здарэньні: адказ нямецкага ўраду на ноту Францыі ў справе трактата бясьпекі і спыненьне гандлёвых зносінаў з Польшчай. У сваім адказе Францыі нямецкі ўрад не згаджаецца на ўсе варункі, прапанованыя саюзьнікамі. Немцы ня хочуць, галоўным чынам, згадзіцца па 2-х пунктах: перш-на-перш, каб Францыя гарантавала ахрану арбітражных канвэнцыяў, падпісаных Нямеччынай і ўсходнімі яе суседзямі і па другое, ня можа згадзіцца на пропуск праз сваю тэрыторыю чужаземнага войска, якое магло б быць паслана на падмогу Польшчы, калі-б на яе напалі ейныя суседзі. Гэта нязгоднасьць Нямеччыны тлумачыцца тым, што яна мае надзею ваяваць з Польшчай, а, апрача таго, тут відаць уплыў і бальшавікоў. Дык-жа рапальскі дагавор немцаў з бальшавікамі мае сваю моц і, ў апошні час нават, можна заўважыць узмацаваньне прыязьні між немцамі і бальшавікамі.

Ізноў разыходзяцца чуткі аб нямецка-савецкай ваеннай кооперацыі, аб супольнай іхняй рабоце ў Кітаі і ў Мароко. А ў Рапальскім дагаворы ёсьць параграф, на падставе якога немцы ня маюць права прапускаць чужаземнае войска праз сваю тэрыторыю, калі-б пачалася вайна Польшчы з С.С.Р.Р. Дзеля гэтага ясна, што немцы, застаючыся ў хаўрусе з С. С. Р. Р., ніколі ня згодзяцца на гэтыя дамаганьні Францыі.

Польска-нямецкія гандлёвыя перагаворы спыніліся да паловы верасьня. Галоўнымі пунктамі нязгоды былі дамаганьні Польшчы, каб быў ей дадзены свабодны ўвоз у Нямеччыну жывёлы й мяса і больш контынгент каменнага вугальля, а Нямеччына дамагаецца, каб яе таварам на польскім рынку былі дадзены гэткія самыя правы, як і францускім або італьянскім. Што-ж датычыцца Польшчы, дык яна ня можа згадзіцца на гэтыя дамаганьні немцаў дзеля таго, што зьвязана саюзным дагаворам з Францыяй, якая выторгавала для сябе найбольшыя выгады на польскім рынку. А немцы, ў адказ на гэта, адмаўляюцца браць ад Польшчы каменны вугаль, так як раней, у размеры больш за 100.000 тоннаў у месяц. А што датычыцца ўвозу з Польшчы жывёлы і мяса, дык яна тут датарноўваецца да сваей старай эканамічнай палітыкі, якую яна вяла да вайны і ў адносінах да Расеі. Нямеччына лепш хоча займацца жывёлаводзтвам, як болей выгадным, чымсь сельскай гаспадаркай, сільна залежнай ад пагоды і розных мясцовых варункаў. І дзеля гэтага, Нямеччына вывазіла з Расеі шмат сена, аўса і інш. для сваей жывёлы, але адмаўлялася купляць за граніцай жывёлу і мяса ды малочныя прадукты. Гэтую самую палітыку Нямеччына думае вясьці і ў адносінах да Польшчы, якая замяніла для яе ранейшую Расею. А пакуль што «таможанная вайна» між Польшчай і Нямеччынай трывае.

На Дал. Усходзе палажэньне крыху палепшала дзякуючы энэргічнаму ўмяшацельству Амэрыкі. Амэрыка даўно ўжо прадбачыла гэткі абарот палзеяў у Кітаі і была гатова спыніць тыя прывілеіі, якімі там карысталіся чужаземцы. Дзеля гэтага яна думае склікаць конфэрэнцыю 9-ёх дзяржаваў, зацікаўленых у Кітаі, на якой запрапануе спыніць правы экстэрытарыяльнасьці чужаземных дзяржаваў у Кітаі. Хаця гэта й ня выгадна для Англіі, але ёй прыдзецца ўступіць. Чужаземныя дзяржавы ўжо пайшлі на некаторыя ўступкі і прынялі два дамаганьні з 13-ёх прад'яўленых кітайцамі. Магчыма, што, дзякуючы пасрэдніцтву Амэрыкі, удасца ліквідаваць кітайскі конфлікт без праліву крыві.

N.

Справа Шалешкі.

Агульны сход беларускага грамадзянства.

У нядзелю 26 ліпня г. г. у Вільні адбыўся агульны сход беларускага грамадзянства, скліканы па ініцыятыве рэдакцыі „Грамадзкага Голасу“ дзеля разгляду справы Шалешкі.

Сход адчыніў рэдактар Я. Салавей. Пасьля гэтага быў выбраны прэзыдыум: старшынёй—Більдзюкевіч, віцэ-старшынёй — Туркевіч і сэкратаром Кабычкін.

Ад імя ініцыятыўнай групы, грам. Б. Друцкі Падбярэскі зрабіў даклад, у якім зазначыў, што ў апошні час у віленскай ў прэсе зьявіліся весткі аб расстрэле ў Менску бальшавікамі б. сэкратара Віленскай Беларускай Гімназіі, Уладзіміра Шалешкі. Адначасна з гэтым, польская прэса паведаміла, што на тэрыторыі віленшчыны працуе комуністычнае беларускае „чэка“. Гэтым самым усяму віленскаму беларускаму грамадзянству робіцца закід у дапамозе комуністычным арганізацыям. Каб зьняць гэтую пазорную пляму з імя беларускага грамадзянства, ініцыятыўная група рэдакцыі „Грамадзкага Голасу“ склікала гэты сход. Дакладчык прапануе выбраць камісію, якой даручыць высьвятленьне справы.

Пасьля дакладчыка выступіла гр. Мальчэўская, якая заявіла, што выступае па даручэньню сваей сястры Аўг. Шалешкавай, якая сама на сход прыйсьці не магла і даручыла ей даць сходу патрэбныя выясненьня. Мальчэўская зазначыла, што сястра яе ані воднага пісьма ад мужа не атрымала, але мае пераконаньне, што муж яе жыве. Сваё гэтае пераконаньне яна абасноўвае толькі на тым, што брат мужа атрымаў ад яго адзін ліст, датаваны 25 мая г. г. Апрача гэтага, нібыто, атрымлівалі пісьмы і іншыя крэўныя Шалешкі, але пісьмаў гэтых яна, Мальчэўская, ня бачыла.

Выслухаўшы іншых прамоўцаў, сход вынес наступную рэзалюцыю:

„Прымаючы пад увагу папярэднія інфармацыі, як газэтныя, так і прыватных асобаў, а таксама разьясьненьні крэўных Шалешкі і іншых прысутных на сходзе грамадзян, сход віленскага беларускага грамадзянства пастанавіў:

1. Факт, ці жыве Шалешка, ці не, лічыць не ўстаноўленым.

2. Выбраць камісію з 5 асобаў, якоў даручыць высьвятленьне гэтай справы.

3. Вызначыць камісіі 2-х тыднёвы тэрмін на высьвятленьне гэтай справы.

Апрача гэтага сход вынес наступныя рэзалюцыі:

1. Сход выражае сваё зьдзіўленьне з прычыны таго, што, ня гледзячы на вялікае значэньне гэтай справы, на сход не зьявіліся афіцыяльныя прадстаўнікі беларускага народу — паслы Соймавага Клюбу, а таксама не зьявіліся і прадстаўнікі Віленскага Нацыянальнага Камітэту і Школьнай Рады.

2. Сход сьцьвярджае наступны, вельмі прыкры і недапушчальны, факт: у апошні час дзеячамі пэўнага палітычнага беларускага кірунку ўцягваюцца ў актыўную палітычную працу — вучні беларускіх сярэдніх школаў. Гэтые дзеячы карыстаюцца вучнямі Віленскай Беларускай Гімназіі, як адказнымі рэдактарамі для крайне-левых газэт і аднаднёвак. Вучні змушаны падпісваць гэтыя газэты, а калі за гэта ім пагражае кара, дык іх перапраўляюць нелегальна ў Менск. Вядомы два факты: адзін з Бабровічам Лявонам, а другі з Ляванчуком Варысам. Апошні—вучань 8 кляссы гімназіі — падпісаў аднаднёўку „Зорка Беларуса“. Аднаднёўка гэтая сканфіскавана, а Ляванчука цягнуць да судовай адказнасьці па 129 арт. К. К. Вучняў, перапраўленых на „той“ бок граніцы, ужываюць і далей для палітычнай працы ў Радавай Беларусі. Вучні гэтыя зьяўляюцца выхаванцамі віленскага беларускага прытулку і не маюць ніякай апекі.

Сьцьвярджаючы гэтыя факты, сход пратэстуе проці іх і даручае камісіі прыняць усе, залежныя ад яе, крокі да таго, каб спыніць калечаньне беларускай бязпрытульнай вучнёўскай моладзі.

Пастанова Час. Бел. Рады.

Пасьля агульнага сходу беларускага грамадзянства адбылося надзвычайнае паседжаньне Час. Бел. Рады, на якім была прынята наступная рэзалюцыя:

„Заслухаўшы даклад сэкратара агульнага сходу беларускага грамадзянства ад 26 ліпня г. г., сябра Прэзыдыуму Рады—А. Кабычкіна, Часовая Беларуская Рада пастанавіла:

1. Рашуча пратэставаць проці прастурнай інэртнасьці і нядбаньня беларускіх паслоў у гэткай надзвычайна важнай справе, як расстрэл аднаго з беларускіх культурна-прасьветных працаўнікоў, тым больш, што расстрэл гэты чуткі вяжуць з пэўнай асобай Л., якая надта блізка стаіць да Пасольскага Клюбу;

2. З агідай констатуючы факты дэмаралізацыі беларускай вучнёўскай моладзі праз уцягваньне яе ў комуністычную працу, Рада, як арганізацыя антыбальшавіцкая, рашуча пратэстуе проці гэтых фактаў і пастанаўляе прыняць усе залежныя ад яе крокі проці гэтай дэмаралізацыі і ўтварэньня у Заходняй Беларусі—*беларускага комсамолу.*

3. Рада лічыць сваім абавязкам давясьці да ведама грамадзянства, што фактычным рэдактарам і выдаўцом комунізуючых газэт, для падпісваньня якіх ужываецца школьная моладзь, зьяўляецца ўсім добра ведамы — **п. Антон Луцкевіч**, які і павінен нясьці маральную адказнасьць за лёс гэтых зіц-рэдактараў;

4. Рада лічыць, што адказнасьць за гэтыя факты павінен нясьці ня толькі п. Луцкевіч, але і тыя с п. п. паслоў, якія блізка стаяць да прытулку і выдавецтва газэт“.

ПАЛІТЫЧНАЯ ХРОНІКА.

У Польшчы.

На апошнім, перад летнімі канікуламі, паседжаньні Сойм, ня гледзячы на абструкцыю левых партыяў, прыняў у трэцім чытаньні законапраект аб аграрнай рэформе. За прыняцьце гэтага законапраекту галасавала 200 паслоў, проці — 90. У Сэнаце законапраект будзе разглядацца толькі ў канцы верасьня, пасьля летняга перарыву.

Пачаліся перагаворы паміж Урадамі Польшчы і Літвы аб абмене вязьняў. У літоўскіх вастрогах знаходзіцца каля 30 палякаў, арыштаваных за палітычныя справы. У Польшчы, таксама, ёсьць некалькі дзесяткаў літоўскіх партызанаў. Аб абмене гэтых арыштаваных і йдуць цяпер перагаворы.

За граніцай.

⇨ У Сэрбіі створаны новы кабінэт міністраў, у які увайшлі й сябры партыі Радзіча. Новы кабінэт ужо прадставіўся парляманту. Кароль прыняў Радзіча на асобнай аўдыенцыі.

⇨ Як паведамляе ПАТ, эвакуацыя Рурскага басэйна трывае далей. Да 20 ліпня былі эвакуаваны Гельзэнкірхэн, Гохум, Гапінген і іншыя мясцовасьці, на ўсходзе ад Эссэна.

⇨ У Кітаі Гандлёвая Палата пастанавіла спыніць гандлёвыя зносіны з англійскімі і японскімі фірмамі і абвясьціла, ад 30 ліпня, байкот тавараў гэтых дзяржаваў.

⇨ У Англіі пачалася забастоўка 50 тысячаў работнікаў у горназаводзкай прамысловасьці. Забастоўка прымае надта вострыя формы.

⇨ У Баўгарыі закончыўся працэс комуністых. 17 асоб прыгаворана к сьмерці. У хуткім часе ў Сумоне пачнецца яшчэ адзін працэс проці 400 комуністых, з якіх 130-цём пагражае кара сьмерці.

⇨ У Мароко французы атрымалі вялікую пабеду. Рыфэны адкінуты на 75 кілёмэтраў.

⇨ З Амэрыкі паведамляюць, што дзяржавы дайшлі паміж сабой да паразуменьня па кітайскаму пытаньню на гэткіх падставах: 1) скліканьне ў найхутчэйшым часе кітайскай таможаннай конфэрэнцыі і ўтварэньне камісіі дзеля разгляду пытаньня аб экстэрыторыяльнасьці і 2), высьвятленьне пытаньня аб адказнасьці за выпадкі ў Шанхаі шляхам судзебнага расьследаваньня з вучасьцем Кітая.

У С.С.Р.Р.

Як запраўды выглядае комуністычны „рай“.

Камісарскія „дізты“ паслом.

Як паведамляе „Dz. Wil.“, Цэнтральны Выканаўчы Камітэт Радавай Беларусі, на апошнім паседжаньні, пастанавіў вызначыць грашовую дапамогу нядаўна утворанай у Польшчы беларускай соймавай фракцыі — „Селянска-Работніцкая Грамада“.

Гэта пастанова зьяўляецца якбы адказам на скаргу аднадпёўкі «Бел. Думкі» на тое, што, за вучасьце ў абструкцыі пры галасаваньні аграрнай рэформы, некаторыя беларускія паслы пазбаўлены месячнай пэнсіі.

Відаць паслы з „Грамады“ добра ведалі, што страціўшы тут, яны атрымаюць «там»...

Тэрор будзе „усілен“.

Менскі „рэвваенсавет“ ня прыняў праекту ўвядзеньня ў Радавай Беларусі «ваеннага палажэньня». Але, замест гэтага, пастанавіў ,,усіліць'' тэрор, разаслаць па вёсках карацельныя экспэдыцыі і мабілізаваць „комсамольцаў“.

Горача відаць будзе грамадзянам і без «ваеннага палажэньня». Комсамольцы і ,,карацелі'' пакажуць усім, дзе ракі зімуюць!

Як грамадзяне Саўдэпіі любяць бальшавікоў.

У м. Белінічах, Магілёўскай губ., забіты з рэвальвэру агэнт Г. П. У.—Вартаў.

У вёсцы Чапліцы, Слуцкага павету, сяляне забілі ,,селькора'' Выкава. Забойцаў затрымалі, але яны бараніліся і пры гэтым забілі двух ,,комсамольцаў'', а чатырох ранілі.

У вёсцы Валынічы, Магілёўскай губ., сяляне забілі камісара ,,Опродкома'', які прыехаў туды зьбіраць ,,продналог''. На тлумачэньне сялян, што яны ня маюць чым плаціць налог—бо хлеб яшчэ на полі—камісар гэты заявіў, што ён забярэ налог снапамі. Пасьля гэтага ён пачаў страляць з рэвальвэру і забіў адну кабету. Тады сяляне кінуліся на яго і зарэзалі сярпамі.

Ня хочуць служыць комуністым.

Пры наборы ў войска прызыўных 1902 году, дээртуюць ня толькі паасобныя прызыўныя, але бываюць выпадкі і масовае адмовы ісьці ў войска. Гэтак у м. Блоні, Ігуменскага павету, навабранцы пачалі разыходзіцца па дамох. Калі камісары прыгразілі ім рэпрэсіямі, дык некаторыя з прызыўных схапіліся за рэвальверы і пачалі крычаць: ,,вам трэба ваяваць, а нам—сена і хлеба сабраць“. Разагнаўшы камісію, усе разышліся па хатах.

У самам-жа Ігумене дык саўсім ніхто не зьявіўся на камісію.

Барацьба з рэлігіяй.

Ня гледзячы на няўдачы барацьбы з рэлігіяй, (бо народ крэпка верыць у Бога і трымаецца царквы), бальшавікі ня спыняюць сваіх антырэлігійных выступленьняў. Гэтак, нядаўна, у маёнтку Міцячах, Слуцкага павету, ,,комсамольцы'' спалілі капліцу, а перад гэтым тапталі і інакш зьдзекаваліся над абразамі сьвятых. Выпадкі „богахульства“ здараюцца усё часьцей, бо „комсамольцы'' ,,працуюць'' у гэтым напрамку не пакладаючы рук.

Нядаўна, як паведамляе „Dz. Wil.“, Цэнтральны Выканаўчы Камітэт Беларусі пастанавіў зачыніць „лішнія“ касьцёлы і царквы, пакідаючы толькі па адной царкве, ці касьцёлу на цэлы павет.

Аднак, часта-густа здараецца, што гэта барацьба мае сумныя вынікі і для барацьбітаў. Так у м Заслаўлю, каля Менска здарыўся вельмі цікавы выпадак: на ганку царквы комсамольцы зрабілі мітынг. У часе „богахульнай“ прамовы аднаго з „таварышаў“, раптоўна абарваўся карніз, якім „прамоўца“ быў забіты. Пачалі шукаць вінавайцу, але знайсьці яго не ўдалося, бо царква была зачынена і ня было нават сьлядоў, каб там хто мог быць. Сяляне убачылі ў гэтым цуд, якім Бог пакараў „богахульніка“.

Як беларусы бьюць „Сялянска - Работніцкую Уладу“.

Нават комуністычныя газэты ня скрываюць таго, што антыбальшавіцкае паўстаньне ў Радавай Беларусі, у апошні час, значна пашырылася. Паўстанцы паляць і руйнуюць станцыі, забіваюць розных комуністычных дзеячоў і камісараў. Часта паўстанцы злучаюцца ў вялікія атрады і прымаюць баі ня толькі з „карацельнымі“ атрадамі, а, нават, і з рэгулярным чырвоным войскам. Вось жменя фактаў:

У Запрудзьдзе, Ігуменскага павету, прыехаў сьледавацель Г. П. У. Кац (праўдзіва беларускае прозьвішча!) з атрадам у 15 чалавек. Па яго загаду ў вёсцы былі арыштаваны 3 селяніны па абвінавачаньню ў шпіёнстве і дапамозе паўстанцам. Нехта з сялян паведаміў аб гэтым арыштце паўстанцаў, якія ў гэты час знаходзіліся блізка каля вёскі. Атрад паўстанцаў у 120 чалавек акружыў дом, дзе сядзеў сьледавацель са сваімі „целахраніцелямі“, разброіў іх і падпаліў дом, у якім яны былі. Усе комуністыя згінулі.

Пасьля гэтага паўстанцы заплацілі ўласьніку за спаленую хату 700 рублёў золатам і адыйшлі ў лес.

У Вераб'ёўскіх лясох атрад Г. П. У. спаткаўся з паўстанцамі. Тыя прынялі бой, у рэзультаце якога бальшавікі адступілі, страціўшы 17 чалавек забітымі і раненымі. Між іншымі, забіты начальнік атраду Сьмірноў і сьледавацель Ліпман (здаецца там усе сьледавацелі — „праўдзівыя беларусы“).

У Чэчэрску Магілёўскай губ., у ноч з 14 на 15 г. м., атрад паўстанцаў у 200 чалавек напаў на м. Чэчэрск. Перарэзаўшы тэлеграфныя і тэлефонныя правады і паставіўшы варту, паўстанцы ўвайшлі ў места. Перш-на-перш, яны занялі памешканьні Г. П. У., рэвалюцыйнага камітэту і пошты. Пасьля пачалі шукаць комуністых. Разграміўшы пошту, рэвалюцыйны камітэт і міліцыю і забраўшы каля 10.000 рублёў, паўстанцы запатрабавалі ад камісара Г.П.У. і сьледавацеля выдачы ўсіх дакумэнтаў і зьвальненьня палітычных арыштаваных. Пасьля гэтага паўстанцы падпалілі савецкія будынкі і выйшлі з Чэчэрска ў кірунку Быхава. Выходзячы з места яны забралі з сабой камісара Г. П. У.—Шапіру, начальніка міліцыі — Капэльсона (таксама — „праўдзівыя беларусы“) і камісара „рэўкома“ Сьмірнова, якіх на дарозе каля лесу і расстралялі.

Напад на ст. Кушвілі. У ночы з 18 на 19 г. м. паўстанцы напалі на станц. Кушвілі на шляху Менск—Мазыр. Разброіўшы атрад чырвонай арміі, паўстанцы забілі начальніка станцыі і скарбніка—сябраў комуністычнае партыі. Скоры цягнік, які ішоў у Менск, быў затрыманы паўстанцамі. Бышых у гэтым цягніку 42 комуністых тут-жа расстралялі. Паміж затрыманымі комуністымі аказаўся «палітрук» 3-й Беларускай дывізіі — Чэрвякоў, брат прэдседацеля Беларускага Ц. К. у Менску, якога паўстанцы забралі з сабой. Забраўшы 3.000 руб. золатам, паўстанцы скрыліся ў лясох.

Каля Лепля. Недалёка ад м. Лепля (Віцебшчына) атрад Г. П. У. папаўся у засаду «зялёных». Паўстанцы пабілі чырвоных і забралі іх аружжа і амуніцыю.

Каля Мозыра. Паміж Мозырам і Туравам, пасланыя на «усьмірэньне» 2 эскадроны чырвонай кавалерыі 31-га палка, былі абстрэлены паўстанцамі. Пры гэтым былі забіты агэнты гомельскага Г. П. У. — Курдзюк і Газэлі. Паўстанцы разброілі чырвоных кавалерыстаў, а частка апошніх далучылася да паўстанцаў.

Літэратурныя нарысы.

Максім Багдановіч.

(З нагоды 8-мых угодкаў ягонае сьмерці).

Есьць паэты, якія прыходзяць да свайго народу своечасна і ровень творчасьці каторых, больш-менш, сходзіцца з умысловым роўнем інтэлігэнтнага агулу данага грамадзянства. Шчасьлівая доля чакае іх: усе чытаюць іхнія творы, захапляюцца імі; агульная любоў і пашана акружае іх, а Слава ў'е ім вянкі Несьмяротнасьці...

Гэткімі песьнярамі ў беларускай літэратуры будуць: Багушэвіч, Колас і часткова Купала, а Міцкевіч — ў польскай.

Але ёсьць і іншыя, менш шчасьлівыя паэты... Гэта тыя, што выперадзілі сваю эпоху.

Яны высяцца, як самотныя скалы сярод нізі свайго грамадзянства, недасяжна інтэлектуальна да іх роўня; іх ніхто не разумее, ня чытае іхных твораў ня цікавіцца імі, але прыходзяць новыя часы і новыя людзі, дасьпелыя умыслова да разуменьня іхных твораў і тады не адзін, „папулярны“ раней, паэт адыходзіць у цень, як лішне ўжо „просты“ для сучасных, а з мрокаў забыцьця і пагарды ўнукі дабываюць урачыста творы калісь „незразумелага“ песьняра, адгартаюць старыя страніцы і з іхных радкоў плывуць да іх кволых душ і распаленых сэрц хвалі Вечнага Харства...

Гэткімі паэтамі былі да недаўнага ў польскай літэратуры: Словацкі і Норвід, гэткім—ў значнай меры—ёсьць і дасюль яшчэ М. Багдановіч ў літэратуры беларускай...

. . . .

Максім Багдановіч, радзіўся ў 1892 г. ў Горадзеншчыне, у абмаскаленай праваслаўнай беларускай сямье.

Бацька ягоны, вучыцель па прафэсіі, дый, апрача таго, этнограф, у хуткім часе пасьля яго нарадзін, прымушаны быў выехаць з сямьёй ў глыб Расеі, ажно ў Ніжні-Ноўгарад, дзе атрымаў службу ў гімназіі. І вось, ласьне на чужыне, пад уплывам гутарак з бацькамі аб далёкай Бацькаўшчыне, збудзілась у М. Багдановіча цікавасьць да ўсяго беларускага і туга па Айчыне.

У хуткім часе ён патрапіў скінуць з сябе ярмо чужацкае культуры, навучыўся пабеларуску і пачаў пісаць да тагачаснае беларускае газэты „Наша Ніва“, выходзіўшай у Вільні, адначасна пішучы шмат аб беларускім пытаньні ў газэтах расейскіх і асабліва — украінскіх. Пасьля пэўнага часу, сямья ягоная перабіраецца ў Яраслаўль, дзе наш песьняр атрымоўвае вышэйшую адукацыю ў тамашнім Юрыдычным Ліцэі.

Толькі ў 1911 годзе здзейсьніліся ягоныя лятуценьні аб тым, каб пабачыць Бацькаўшчыну, — яму ўдалося пабываць у старай беларускай сталіцы — Вільні.

Другі раз папаў ён на родныя ўзьмежжы толькі ў 1916 годзе, калі прыбыў да сучаснага беларускага цэнтру — Менску ўжо надта слабы і хворы, бо на вялікі жаль беларускага народу і шкаду культуры беларускае, талентны песьняр быў хворы на сухоты.

Ня гледзячы на тое ён вёў ажыўленую грамадзкую дзейнасьць і толькі з вялікім трудом ўдалося знаёмым угаварыць яго, каб ехаў у Крым дзеля папраўкі здароўя. Але было ўжо позна і гэна страшэнная хвароба, якая

згубіла гэтулькі заслужоных беларусаў, не пашкадавала і маладога паэта зьвёўшы яго ў магілу ў самым росквіце ягоных лет і таленту.

Малады пясьняр памёр у Ялце, (куды яго выслалі лячыцца)—25 траўня 1917 году, маючы усяго толькі 25 гадоў.

Магіла ягоная ў Ялце, якую апошнім часам упарадкавалі і паставілі памятнік, высекшы на ім адрывак аднаго з ягоных вершаў, — была гэтак размыта і зьнішчана, што яе толькі з трудом удалося адшукаць.

А вось, як апісвае асобу трагічна згінуўшага паэта ягоны сябра—пан Л. З—ц. у успаміне, зьмешчаным у аднадзёўцы „Іскра" (31-V — 25):

„Худы, высокі, трохі сутулуваты, вечна ў расхрыстаным студэнскім пальто, без усялякіх прэтэнзыяў у адзежы (большай часьцю насіў „касаваротку" і зялёную студ. тужурку) — ён адразу зьвяртаў на сябе ўвагу бела-васковым тварам і, асабліва, сьветлымі, бяздоннымі вачыма, глыбока пасаджанымі пад высокім і ясным лобам, над якім высілася капа валос. Калі ён глядзеў на вас, то здавалася, што ён вас саўсім ня бачыць, такі ў яго быў нейкі глыбокі, ўнутраны пагляд. Гаварыў заўсёды ціха і мала".

Да гэнага трэба дадаць што паэт, мо' дзеля таго што лічыў сваю хваробу безнадзейнай, надта мала клапаціўся аб сваім здароўі і, нават, ня любіў калі гэную справу закранаў хтось з яго знаёмых. Вось-жа лічаць, што недаяданьне, злучанае з цяжкой канцылярскай працай, значна прысьпяшылі канец паэта і калі-б ён больш рупіўся аб сваім здароўі, дык мо' жыў-бы яшчэ і па сяньняшні дзень..."

У працягу свайго кароткага жыцьця ён пасьпеў выдаць толькі адзін зборнік сваіх паэзіяў, пад скромным назовам „Вянок", які зьяўляецца бяздэнным укладам у скарбніцу беларускае літэратуры. Выпусьціла ў сьвет гэны зборнік заслужаная для беларускага руху друкарня п. Марціна Кухты ў Вільні. Выданьне гэна зроблена было ў 1913 г. надта старанліва і з добрым смакам, упрыгожанае да таго вокладкай з стыльнай беларускай віньеткай.

Апошнія свае дні М. Багдановіч не расставаўся з сваей кніжачкай, якая была адзінай пацехай ў яго адзіноцтве, а як ён даражыў ёй—паказвае кароценькі і бадай што апошні ягоны верш, напісаны на кніжачцы:

„У белым доме, дзе я ўміраю,
Над сінім морам, ля самай бухты,
Я не самотны: я кнігу маю
З друкарні пана Марціна Кухты".

Акрамя зборнічка можам знайсьці ягоныя творы (вершы, паэмкі, апавяданьні, пісаныя паэтычнай прозай, артыкулы і т. п.) у розных беларускіх газэтах ды журналах.

Цікава адзначыць, што апошнімі гадамі ў віленскай беларускай прэсе мільганула вестка з Менску, што ад бацькоў М. Багдановіча, жывучых у Яраслаўлі, атрыманы вялікі пачок рукапісаў з вершамі сына, пісанымі ў Ялце, якія ім адаслалі пасьля ягонае сьмерці. Рукапісы гэныя крыху пашкодзіў пажар, які быў у Яраслаўлі падчас паўстаньня „белых". Менскі „Інбелькульт" маніўся выдаць гэныя рукапісы, але штосьці аб гэтым дагэтуль ня чутна, хоць ужо прайшло пару гадоў з тэй пары! Ды-ж ці-ж гэта дзіва?! То-ж не „Комсамольская нота", не якаясь брашурка супроць Бога, ці аб карысьці бальшавіцкага ладу, дык можа і пачакаць „крыху"!

Горш тое, што беларускае грамадзянства ў Захадняй Беларусі не парупілася дастаць гэных рукапісаў, або хоць прынамсі, пазьбіраць і выдаць тыя ягоныя творы, што бадзяюцца дасюль яшчэ па старых газэтах! Гета ўжо сапраўды сорам!!

Акрамя ўспомненых рукапісаў, прысланых у Менск з Яраслаўля, недаўна знойдзены ў Вільні 7 (з агульнае колькасьці 21!), пераложаных на беларускі М. Богдановічам сонэтаў Вэрлена; рэшта пэўне загінула ў Пецярбурзе. Гэтак сама ведома, што былі зроблены паэтам пераклады Овідыя і Горацыя; дзе яны апынуліся няма ведама!

Вось які сумны лёс спаткаў творы найвялікшага беларускага песьняра, кожны вершык якога трэба-б цаніць на вагу золата! Але гэта „humanum est"... *(Працяг будзе).*

Язэп Сьветазар.

Міністар Унутр. Справаў п. Рачкевіч—аб справах нашага краю.

У часе апошняга пабыту свайго ў Вільні, міністар п. Рачкевіч прыняў прадстаўнікоў віленскай прэсы і падзяліўся з імі вынікамі прац Рады Міністраў і Міністэрства Унутраных Справаў у кірунку палепшаньня адміністрацыйнага апарату ў нашым краю.

Пан Міністар зазначыў, што с прычыны некарыснага палажэньня Навагрудка, пастаноўлена перавясьці Навагрудзкае ваяводзтва ў м. Слонім, якое мае лепшую камунікацыю.

З увагі на тое, што часта-густа, па невялікіх адміністрацыйна-карных справах, грамадзянам прыходзіцца ехаць у Старостава за многа дзесяткаў вёрст, — уводзяцца аб'ездныя ўрадоўцы, якія ад імя старастаў будуць аб'езджаць болей далёкія мясцовасьці і рашаць гэтыя справы на месцы.

У мэтах упрашчэньня, павялічваецца компэтэнцыя ваяводскага ўраду. Гэта мае вельмі важнае значэньне, бо значная часьць справаў адміністрацыйнага характару, якія дагэтуль пасылаліся на аканчальнае вырашэньне аж у Варшаву, у Міністэрства, цяпер будуць рашацца ваяводзтвам.

Далей уводзіцца болей просты спосаб атрымоўваньня «даводаў асабістых» (пашпартоў). Пры выдачы «даводаў» урады будуць кіравацца распараджэньнем б. шэфа „tereпów przyfrontowych i etapowych" 1921 года, што значна аблягчыць іх атрыманьне.

Нарэшце, ў мэтах прысьпешаньня разгляду судзебных справаў, будзе павялічаны лік судзьдзяў.

Канчаючы гутарку п. Міністар зазначыў, што мае замер кожны месяц прыяжджаць у Вільню, каб на месцы знаёміцца са справамі Віленшчыны.

Той, хто умее чытаць, нікол не паляну́йся прачытаць нятісьменнаму!

Газэту прачытай і перадай суседу!

ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА.

= Аб'ездны тэатр, арганізаваны Час. Бел. Радай, пад кіраўніцтвам драматурга Ф. Аляхновіча, гэтымі днямі пачаў аб'езд провінцыі. 25-га ліпня адбыўся спэктакль у м. Красным, а 26-га у Лебядзеве. Была пастаўлена камэдыя ў 3 актах Ф. Аляхновіча „Пан Міністар". Абодвы спэктаклі мелі вялікую удачу.

Пасьля аб'езду Віленшчыны тэатр маніцца выехаць у Навагрудчыну.

= Агульны сход беларускага грамадзянства. У нядзелю 26 ліпня адбыўся агульны сход беларускага грамадзянства ў Вільні, на якім раз глядалася справа расстрэлу Шалецкі.

= Кандыдат на мейсца Барана. Як ведома, пасол ад Гарадзеншчыны, Баран засуджаны на пекальні гадоў вастрогу. Кандыдатам на яго мейсца стаіць нейкі жыд і толькі далей ідзе беларус Якімовіч. Згодна з перадвыбарнай умовай, мейсца выходзячага беларуса павінен заняць толькі беларус,—аднак-жа, як гэта цяпер выясьнілася, жыд адмовіўся зьняць сваю кандыдатуру і, гэткім чынам, Якімовіч у паслы ня пройдзе.

Вось як скарысталі беларусы з 16 кі! Добрая палова іх галасоў пайшла на карысьць жыдоў.

= Конфіскацыя беларускіх газэт. Па загаду Камісара Ураду арыштаваны наборы апошніх беларускіх газэт левага напрамку „Зоркі Беларуса" і „Крыпісу", а рэдактары гэтых газэт цягнуцца да судзебнае адказнасьці па 129 арт. К. К.

= Зачыненьне клюбаў. Па загаду Камісара Ураду на м. Вільню зачынены яшчэ два клюбы „Агніска" і „Клюб інвалідаў" за гульню ў карты.

= Выезд Старшыні Ч. Б. Рады. Старшыня Час. Бел. Рады п. Паўлюкевіч сёньня выяжджае ў Варшаву, дзе мае выясьніць цэлы шэраг справаў і, між іншым, аканчальна вырашыць пытаньне аб прыняцьці на вучыцельскія курсы дадатковых кандыдатаў з Навагрудчыны.

УСЯЧЫНА.

Мужчына зрабіўся кабетай.

Вэнгерскія газэты падаюць вельмі цікавы факт, узяты з аднэй судзебнай справы аб разводзе. Тры гады таму назад адна маладая дзеўка Эсфіра К. пазнаёмілася з маладым хлапцом Александрам Б. Падабаўшыся адзін другому яны пажаніліся. Пару гадоў жылі вельмі шчасьліва, мелі дзіця; потым, жонка пачала прымечаць, што мужык зьмяняецца ў.. кабету; зьмена гэта ставалася усё болей прыметнай. Спужаўшыся, жонка ўцякла да родных і на далей адмовілася жыць разам з ім.

Прайшоў нейкі час. Эсфіра пазнаёмілася з другім хлапцом і захацела выйці за яго замуж. А дзеля таго, што яна лічылася замужняй—трэ было дастаць развод, і вось, зьявілася судовая справа. Суд устанавіў, што Александр Б ня мужчына, а кабета, і прызнаў, што ажаніўся ён з Эсфірай на падставе фальшывых дакумэнтаў. Але—Эсфір сьцьвярджае, што муж яе быў мужчынай; далей—ёсьць дзіця. Труднае палажэньне Суда. Судзьдзі лічуць магчымым, што, у мамэнт жаніцьбы і пасьля, Аляксандр быў мужчынай, а праз пару гадоў абярнуўся ў кабету. Бо навука сьцьверджае, што, асабліва ў нашыя часы, як сярод людзей так і зьвяроў, даволі часта здараюцца выпадкі гэрмафродытызму (двуполасьці), пры чым магчымы перамены, здавалася-б, кабеты ў мужчыну і наадварот. Аднак экспэрты-дактары сьцьвердзілі, што ў даным выпадку гэта немагчыма. Палавая замена адбываецца толькі ў 17 — 20 гадоў. (Александру Б. — болей 20 было калі жаніўся). Апрача таго—гэрмафродыты зусім ня плодны. І вось Суд мае заданьне акрэсьліць что Александр Б. мужчына, ці кабета, а ў зьвязку з гэтым — выясьніць тайну урадзін дзіцяці.

Паштовая скрынка.

Канчук Міхась, Кацуэвіч Г., — газэту высылаем. Чакаем падпіску.

Сьліш Янка,—падпіска атрымана.

Сьв. Маркел Высокінскі, — адрэс перамянілі.

Захаронак С., — карэспадэнцыя пойдзе, — пішыце аб больш паважных справах. З пытаньнем, — як лечыць пакусанае ваўком жарабё, зьвярніцеся да вэтэрынара, а ніяк не да адваката. Газэту высылаем акуратна. Спраўцеся на пошце.

АБВЕСТКА.

Дырэкцыя Клецкай Беларускай Гімназіі (тыпу прыродна-матэмат.) гэтым паведамляе, што:

1) Уступныя экзамены ў клясы — прыгатаваўчую, I, II, III, IV, V і VI адбудуцца з 1-га па 8-ое верасьня; заняткі ў гімназіі пачнуцца 9-га верасьня.

2) Заявы аб кандыдатах падаюцца іх бацькамі, або апякунамі. Да заяў трэба далучыць:

а) Мэтрыку аб нараджэньні;
б) дакумэнт аб адукацыі;
в) пасьведчаньне доктара аб прышчэпе воспы;
г) фатаграфічную картку;
д) калі кандыдат мае больш 14 гадоў і апошнія 6 м-цаў ні ў якой школе ня вучыўся, то й пасьведчаньне маральнасьці ад гміны або сьвяшчэньніка, і
е) уступную плату: у клясы — прыгатаваўчую, I і II — 5 зл., у III і IV кл. 8 зл., у V і VI — 10 зл.

3) Вучні „паўшэхных" школаў, з польскай выкладовай мовай прыймаюцца ў гімназію пасьля экзаменаў на беларускай мове ў гэтакім парадку: скончыўшыя 3 аддзелы — у I кл., 4 аддзелы — у II кл., 5 аддз. — у III кл., 6 аддз.—у IV кл., скончыўшыя 7 аддз. могуць быць прыняты у V кл. толькі па экзаменах з усіх прадметаў за курс IV клясы.

5) Плата за навуку за першае паўгодзьдзе назначана: у прыгатаваўчай клясе - 30 зл., у I, II кл. — 60 зл., у III кл. — 75 зл., у IV кл. — 90 зл. і у V і VI кл. — 100 зл.

6) Заявы можна падаваць поштай па адрасу: Kleck, pow. Nieświski, gimnazjum Białoruskie.

ДЫРЭКЦЫЯ.

Рэдактар - Выдавец Язэп Салавей Друкарня „Lux", ву. Жэлігоўскага, 1. Тэлеф. № 203.